

Museene, økonomi og strømpriser

Klima og museumssamlingar i møte med økonomiske utfordringar,
Bergen 25. april 2023

Liv Ramskjær

Norges museumsforbund

LR@museumsforbundet, @MuseumsLiv, @Museumsforbunde

Hva og hvem?

Norges museumsforbund er en interesseorganisasjon for museumspolitisk arbeid og faglig utvikling.

): Lobby, fagpolitikk og faglig utvikling – siste drøye 100 år!

Museumsforbundet har:

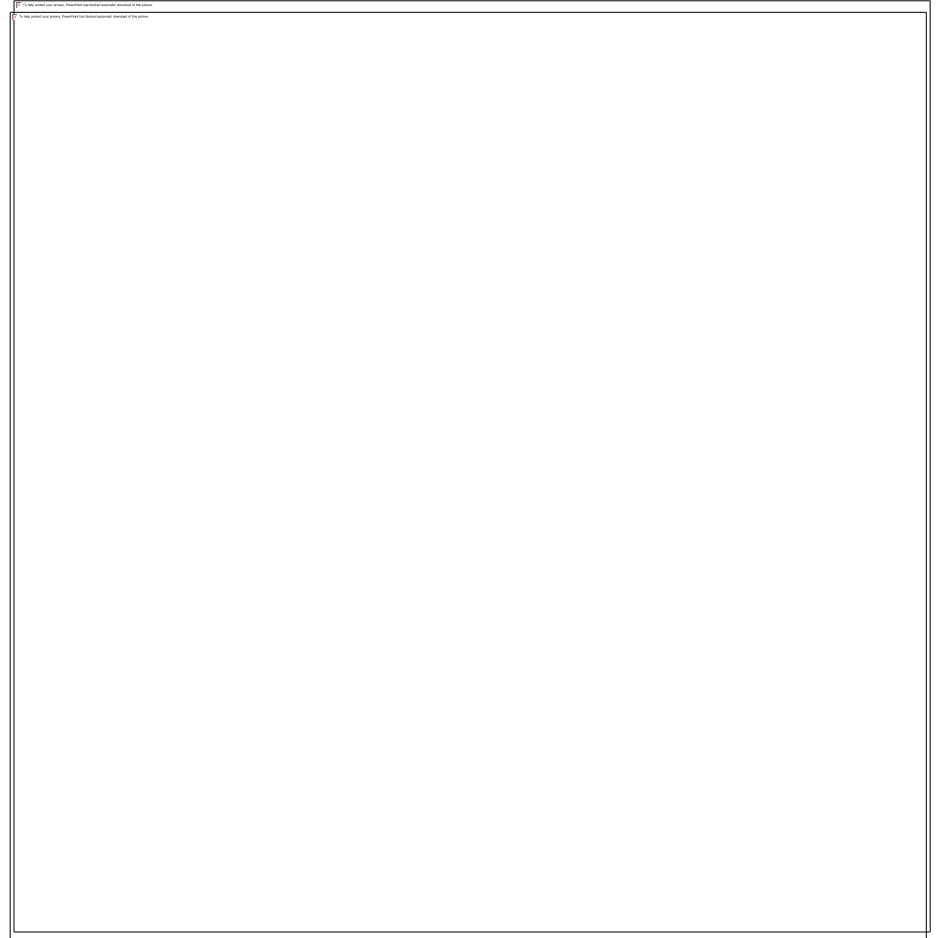
- Om lag 123 medlemmer i naturhistoriske-, kunst- og kulturhistoriske museer + 64 personlige og 9 assosierte medlemmer
- Blant disse er museene på det nasjonale museumsnettverket under Kultur- og likestillingsdepartementet, Sametinget, universitetsmuseene og de ulike etatsmuseene under andre departementer samt noen frivillig drevne museer

«Skybaren»
Akersgata 43

- **Styre med 7 medlemmer**
- **Tre fast ansatte + to prosjektansatte**
- **Autorisasjon: Konservator og Førstekonservator NMF**

Ni fagseksjoner for;

- forskning,
- formidling
- samlingsforvaltning,
- kunst- og kunstindustrimuseer
- naturhistorie
- SIKA(Samferdsel, kommunikasjon og anlegg)
- SML (Samisk museumslag)
- immateriell kulturarv
- ledelse

Eier av vitenskapelig tidsskrift

To utgaver årlig

Utgis av
Universitetsforlaget

Støttes fra Ceres som del
av ordningen med fri
tilgang til offentlig
finansiert forskning

Leses bredt i mer enn 30
land, antall nedlastinger
stiger hvert år (nesten)
14 881 visninger i 2022

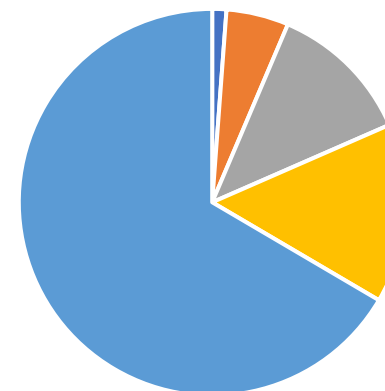
Supplerer andre
relevante nivågodkjente
kanaler

Nøkkeltall for museene i 2021

- 5 048 kulturhistoriske bygninger (5 103)
- Over 70,8 mill. gjenstander og foto
- 87 teknisk industrielle anlegg i 78 museer (83)
- 47 museer forvalter 181 kulturlandskap = 31 483 dekar
- 50 museer har 221 hageanlegg
- 3 533 faste årsverk (3 387)+ 167 frivillige
- 2 445 utstillinger (869 nye)
- 188 vandreutstillinger (45 nye) =2019
- 6,5 millioner besøk (5,1)
- 1,65 millioner av disse var barn og unge (25 % av totalt besøk)
- 88 % har tilrettelagte lokaler og 78 % har formidling tilrettelagt besøkende med nedsatt funksjonsevne
- 604 (653) fagfelleverderte publikasjoner
- 383 (371) ansatte med doktorgrad (62 inst.)
- Betydelig antall hm privatarkiver

Typer gjenstander i samlingene

■ Kunst og kunstindustri ■ Kulturhistorisk ■ Arkeologisk ■ Naturhistorisk ■ Fotografi

Kunst og kunstindustri	838 085
Kulturhistorisk	3 691 443
Arkeologisk	8 516 089
Naturhistorisk	10 617 421
Fotografi	47 071 819

Kilde: Statistikk for museums 2021, Kulturdirektoratet

Museumsøkonomien

- 2014-2023: **ABE-kutt**): ikke kompensasjon for lønns- og prisvekst
 - **Hurdalsplattformen: Fjerne ordningen med ABE-kutt** og erstatte den med målrettede prosesser og effektivitetsmål.
 - 2023-kulturbudsjettet: «beste» prisomregning (2,9/3,0) siden 2015, men fortsatt ikke dekkende kompensasjon for lønns- og prisveksten i museene

Prisomregningp	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
328-70	3,0 %	3,9 %	3,6 %	3,4 %	3,2 %	3,8 %	4,3 %	4,4 %	3,2 %	3,1 %	3,1 %	3,3 %	3,5 %	1,9 %

- Regjeringen har erkjent at de bommet på omfanget av prisveksten:
 - Finansdepartementet regner nå på dette! Svar: **RNB i mai???**
- **Hva erstatter gaveforsterkningen og tapene fra den?**

PANDEMI!!!

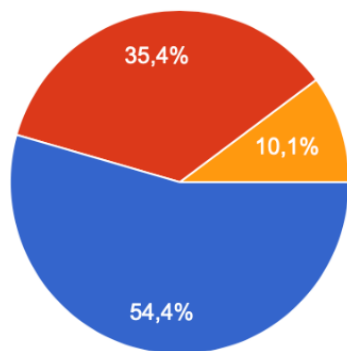
- **2020-2022: lange perioder med nedstenging + «koronafrykt»**
 - Lavere besøk, lavere salg i butikk og kafe, reduserte inntekter ... for de fleste
 - Tæring på egenkapital
 - Støtteordninger
 - Økonomisk belastning for de fleste

På toppen av dette startet strømprisene å stige i 2021/2022!

Strømutfordringen mars 2022 – møte PL, KUD

17. Opplever museet de økte strømprisene som en utfordring?

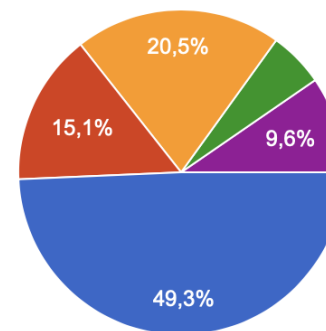
79 svar

- Ja, det er en utfordring
- Vi merker endringer, men foreløpig er det ikke en utfordring for museet
- Nei, det er ikke en utfordring

18. Hvor stor økning i strømutgifter har museet hatt?

73 svar

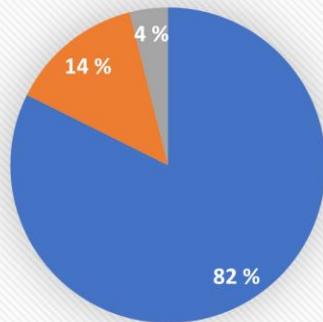

- 0–199 000 kr.
- 200 000–499 000
- 500 000–1 000 000
- 1 000 000–2 000 000
- Over 2 millioner kr.

Strøm-prisene: en stor utfordring for mange

Status høst 2022:

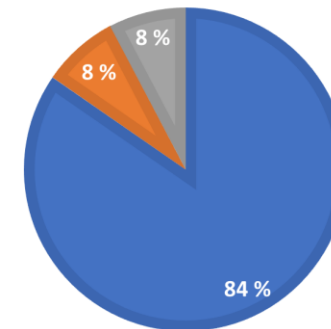
Opplever museet de økte
strømprisene som en utfordring?

■ Ja ■ Nei ■ Har strømvtale med universitet/kommune eller egen langsiktig avtale

HAR MUSEETS BYGNINGSMASSE SOM GJØR
ENØK-TILTAK KREVENDE? (AV MUSEENE SOM
HAR GJORT ENØK-TILTAK)

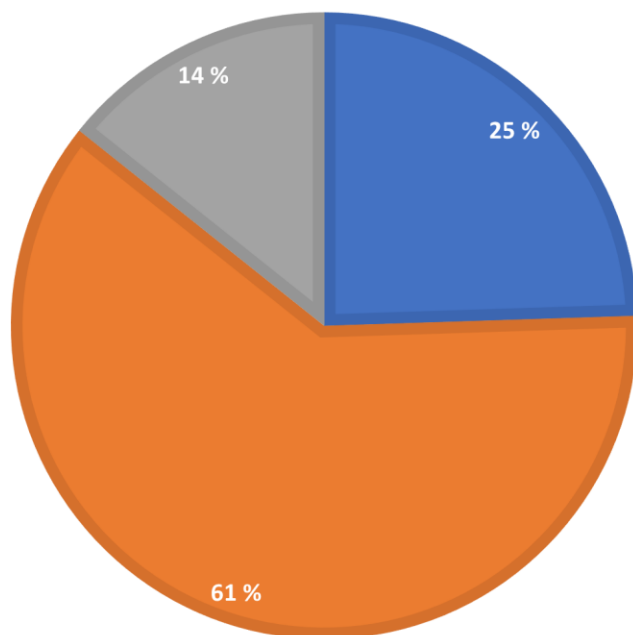
■ Ja ■ Nei ■ Til en viss grad

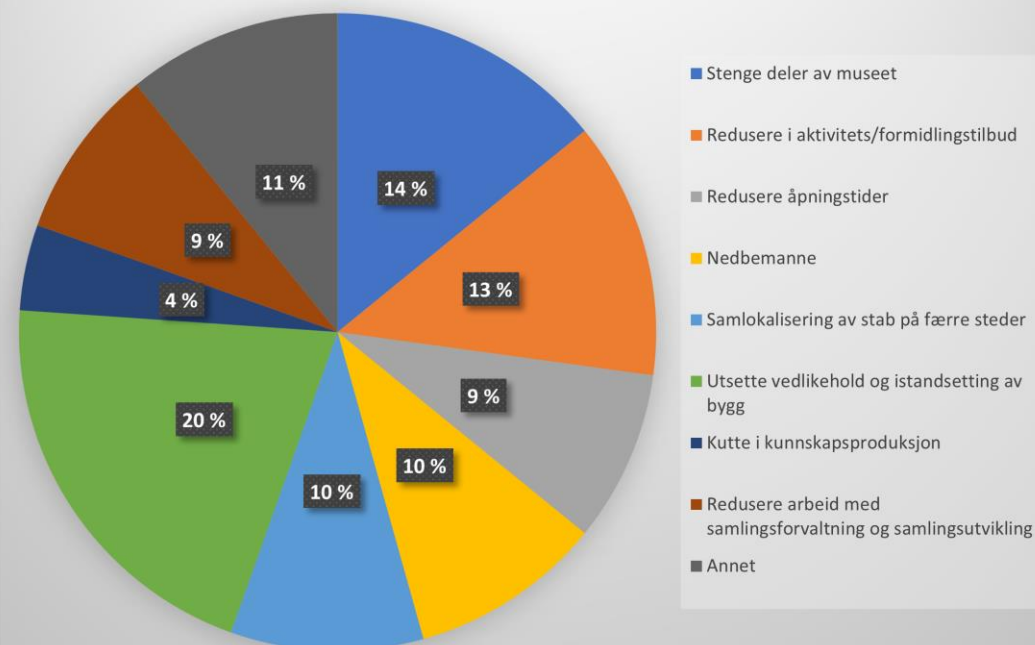
Status etter tre krevende år for museene

SOMMERBESØK 01.07-31.08 2022 SAMMENLIGNET MED TIDLIGERE ÅR

■ som normalt ■ Mindre enn normalt ■ Mer enn normalt

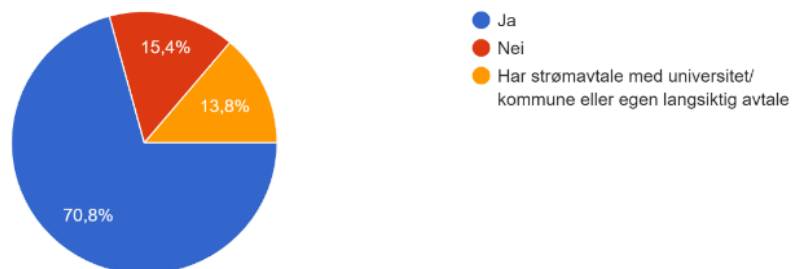
Tiltak som er gjort eller vurderes for å dekke inn de økte utgiftene (For museene som opplever økte strømkostnader som en utfordring)

Strømstatus april 2023

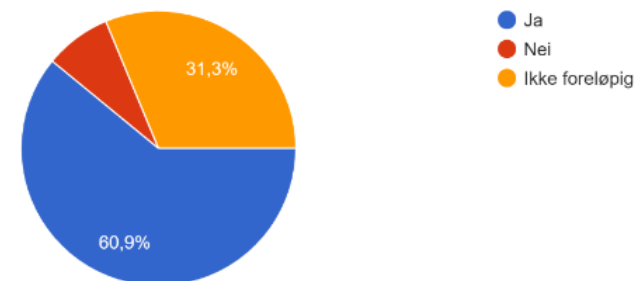
2.1) Opplever museet dagens strømsituasjon som utfordrende?

65 svar

2.2) Har museet måttet gjøre tiltak for å dekke inn de økte utgiftene?

64 svar

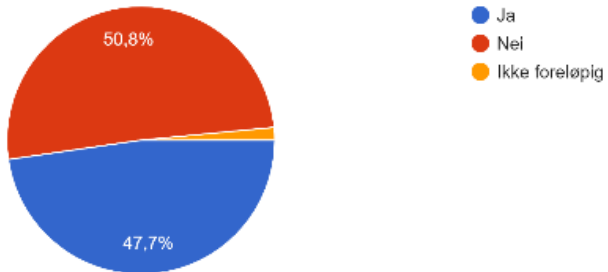

Strømstøtten – hjelper den?

- *Straumstøtta er intravenøsbehandling med liten effekt*

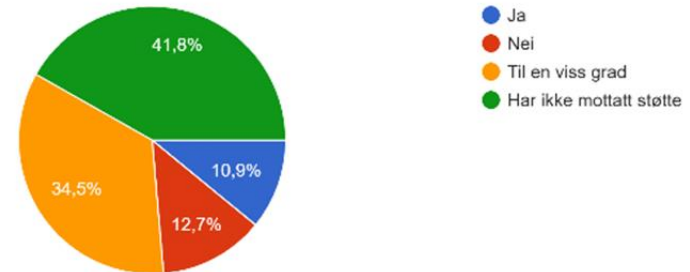
3.1) Har museet mottatt strømstøtte i høst?

65 svar

3.3) Opplever dere at den mottatte støtten imøtekommer museets behov?

55 svar

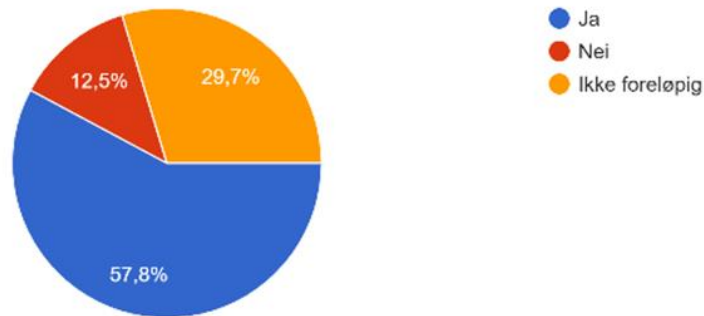

Hva gjør museene for å redusere strømkostnadene?

- Å skru ned strømmen er muligens ikke definert som ENØK, men det virker på regninga. Og det gjør drift mer utfordrende.
- Det vi har sett, verkar som om vi ikkje kan få støtte til tiltaka vi ønskjer (fjernstyring av oppvarming og solcelletak).

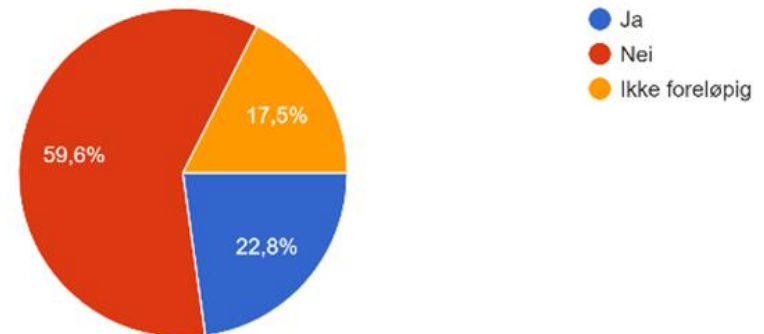
3.6) Har museet gjort ENØK-tiltak for å redusere strømkostnadene?

64 svar

3.9) Har museet mottatt støtte for å gjennomføre ENØK-tiltak?

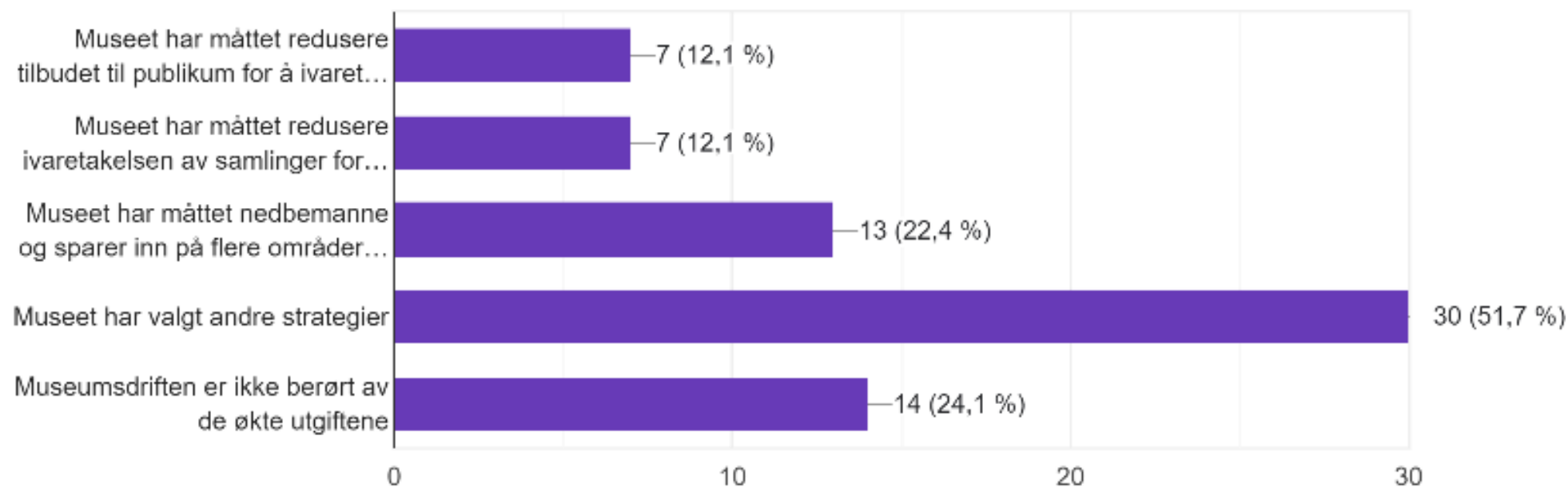
57 svar

Hvilke strategier velger museene for å spare?

3.5) Har museet måttet prioritere internt mellom de ulike samfunnsoppdragene for å spare på utgiftene?

58 svar

Bekymringspunkter april 2023

- Det oppleves som utfordrende at økningen i tilskuddet ikke holder tritt med lønns- og prisveksten
- Usikkerhet rundt strøm, lønnskostnader og driftskostnader
- Anstrengt økonomi, budsjett med underskudd
- Dårligere økonomi blant befolkningen skaper uro for egeninntjening. Egeninntekten påvirker museenes utviklingsrom og drift
- Usikkerhet tilknyttet det utenlandske markedet
- Krigen i Ukraina

(..) vi [må] enten øke egeninntjening for å møte utfordringene, eller redusere tilsvarende på drift. Siden prisnivået er blitt så mye høyere, kan det påvirke kjøpekraften og antall besøkende i tiden fremover. Da vil vi oppleve en reell nedgang og redusert mulighet for utvikling i organisasjonen på kort sikt.

Meld. St. 23

(2020–2021)

Melding til Stortinget

Musea i samfunnet

Tillit, ting og tid

Demokrati og ytring – sentralt verdigrunnlag

«Museumsinstitusjonar er demokratiske berebjelkar, ein del av den avgjerande infrastrukturen for demokratiutøving og frie ytringar. Museumspolitikken legg difor grunnlaget for ein del av vår felles danning. Slik musea spela ei viktig rolle i nasjonsbygginga av den unge nasjonen Noreg, spelar dei ei like viktig i vår eiga tids forståing av oss sjølve- både kven me har vore, kven me er og kven me vil vera.»

**Flotte ord og mange ambisjoner,
men (når) blir det action???**

Er det noe håp??

Hurdalsplattformen – museer nevnes to ganger, men er det noe å hente for museenes økonomi?

Kultur og frivillighet: Ein kultur å leve av og for

- Kulturen bidrar til å skape både levande lokalsamfunn og eit godt liv for den enkelte. Regjeringas kulturpolitikk vil derfor støtte opp under eit ope, inkluderande og mangfaldig kulturliv i heile landet og leggje til rette for eit kontinuerleg samspel mellom den profesjonelle og den frivillige kulturen.
- **Regjeringa vil gjennomføre eit nytt kulturløft som skal komme heile landet til gode**, og særleg satse på den lokale og regionale kulturen. Folk skal ha tilgang til kunst og kultur, uavhengig av kven dei er, og kor dei bur. Regjeringa vil sikre at norsk framleis skal vere eit vitalt, fullverdig og samfunnsberande språk i landet vårt. Nynorsk og bokmål skal vere likestilte målformer, og som det minst brukte skriftspråket skal nynorsk fremmast og sikrast gode vilkår. Dei samiske språka er sentrale for framtida til den samiske kulturen og vil vere eit naturleg satsingsfelt.

Hurdalsplattformen –håp-punkter for museene?

Regjeringa vil:

- Gradvis auke kulturens andel av statsbudsjettet til éin prosent.
- Innføre regionale kulturfond. ??
- Leggje til rette for fleire kulturarbeidsplassar og kompetansemiljø over heile landet.
- Gi full momskompensasjon gjennom ei regelstyrt ordning til idrett, frivilligheit og kultur.
- Styrkje kunstnarøkonomien og leggje til rette for at kunstnarar og kulturarbeiderar får betre rettar og arbeidsmoglegheiter.
- Sikre institusjonane og satse på det frie feltet.
- Styrkje den regionale filmsatsinga, auke produksjonsmidlane til norsk film og gjennomgå filminsentivordninga med mål om å sikre fleire filmproduksjonar i Noreg.
- Sikre ein desentralisert kinostruktur.
- Innføre ei insentivordning for ny norsk dramatik.
- Styrkje Den kulturelle skulesekken og gjeninnføre Den kulturelle spaserstokken på statsbudsjettet.

Budsjett 2024 – den neste store muligheten!

- Før det: (godt?)håp om en ny og bedre prisomregning i revidert budsjett i mai!
- **Innspill NMF til KUDs arbeid med budsjett 2024, hovedpunkter:**
 - Manglende kompensasjon for pris- og lønnsvekst - ABE-reformen, gaveforsterkningen og museene
 - Styrke museenes infrastruktur i systemer og bygg – grønn tiltakspakke – med en økning på 40 mill. kroner (oppfølging bygningsvernundersøkelsen og Museumsmeldingen)
 - sikre samisk kulturarv
 - Styrke rammevilkårene for arbeid med forsknings- og utviklingsarbeid i museene (FoU)
 - Søkbare utviklingsmidler – 40 mill. kroner til etterarbeid og formidling av digitalisert materiale fra NB